

محوى

تەمەنى زېرىن

بەفېرۋى نەدەين

تۈيۈنلەشكەن ئەسەر قەيەرى

منتدى اقرأ الثقافى

www.igra.ahlamontada.com

ھۆكەرەكانى

زىانەكانى

چارەسەرى

نووسىنى

فەرمان خەرابەيى

چاپى دوۋد

۱۴۳۱ ك ۲۰۱۰ ز

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

تەمەننى زېرپىن

با بە فىرۋى نەدەين

تويژىنەۋەيەك لەسەر قەيرەيى
ھۆكارەكانى + زىيانەكانى + چارەسەرى

نووسىنى

فەرمان غەزىز نەجار خەرابەيى

ز. ۲۰۱۰

چاپى يەكەم

ك. ۱۴۳۱

پیناسی کتیب

ناوی کتیب : ته مهنی زیرین.
بـابـهـت: کز مه لایه تی
نووسـیـنی: فه رمان خه رابه یی
چـاب: یه که م – هه ولیر / ۲۰۱۰
تـیراژ: (***) دانه

له به ریوه به رایه تی گشتی کتیبخانه کان ژماره ی سپاردنی
(۱۹۵۹) سالی (۲۰۱۰) ی دراومتی

مافی پاریزراوه بو

پېشەكى نووسەر

خوینەرى بەرپىز ئەم نامىلكەى بەر دەستت توۋىژنەۋەيەكى بچوكە لەسەر قەيرەيى و ھۆكار و زيان و چارەسەرەكەى، ئەگەر بېروانىن دەبىنىن عىراق بوو بە يەكەم لە ژمارەى قەيرەيى كچان.. لە تازەترىن ئامار^(۱) كە كراۋە دەرەكەۋتوۋە كە زۆرتىن ژمارەى قەيرە كچان لە عىراق تۆمار كراۋە. لە توۋىژنەۋەيەكدا كە پسپۆرىكى ئەردەنى ئەنجامى داۋە دەرەكەۋتوۋە رېژەى ھەرە زۆرى قەيرەيى لە عىراقداۋوۋە كە (۸۵٪)ى كچانى عىراق، تەمەنىان لە (۳۵) سال تېپەپىۋە و ھىشتا شوويان نەكردوۋە و بە قەيرەيى ماۋنەتەۋە^(۲).

بۆيە خوشكى بەرپىز: نەكەى تەمەنى زېرىنى خۆت بە فېرۇ بەدەى، ئاگادارى ئەو ھۆكارانەبە كە بەرەو قەيرەيت دەبات، نەكەى تەمەنى جۋانت بىقەۋتىنى..

برا و باۋكى بەرپىز: تۆش نەكەى بىيە ھۆكارىك بۇ بە فېرۇدانى تەمەنى زېرىنى خۆشكەكەت يان كچەكەت، بەۋەى ئەو ھۆكارانەى دەبنە ھۆى قەيرەيى لە پېشى زىندوۋ بىكەيەۋە و پىگرى شووكردىنى بىت.

نووسەر

۲۰۱۰/۱۰/۱

(1) ئامارى سالى: (2010).

(2) رۆژنامەى ھەۋلىر (2010-05-11): <http://www.hawler.in/more.php?id=6414>

قەيرە كىيە؟

لە زمانى عەرەبىدا بە (قەيرە) دەگوترى (الغنوسة)
 واتە: قەيرە، كە ئەو گەنجانەن تاكو تەمەنىكى درەنگ
 ژيانى ھاوسەرگىريان پىك نەھىناو، بەلام ئىستا كە وترا قەيرە
 يەكراست ئىنسان بىرى بۇ لاي كچان دەچىت نەك كوپان، چونكە
 زياتر ووشەي قەيرە بۇ كچان بە كاردى، ئەوۋەش بۇ ئەوۋە
 دەگەرپىتەوۋە كە لە زۆربەي كۆمەلگاكان، بگرە بە كۆمەلگاي
 كوردىشەوۋە كوپ ھەر چەندە تەمەنى گەورە بىت دەتوانى
 ئافرەتىكى (۱۰) سال لە خوى بچوكتىر بگرە زياترىش بخوازىت،
 بەلام زۆر كەم ھەيە كوپىك پازى بىت بە كچىك كە لە خوى گەورە
 تربىت، ھەر بۆيەش ئەگەر كچ لە تەمەنى شووكردىنى عادەتى
 خوى تى پەرى پىي دەلین قەيرە.

زيانگە كانى قەيرەيى

دكتورە (فوزية الدريع) دەلىت: ھەر كچىك تەمەنى تىي پەپاندېي
و شووى نەكردىت، ئەو ھەموو كاتىك لە حالەتتىكى دەروونى
زور ناخۇشدا دەرتى، بەلام لە ھىندى كاتدا ئەو زور ئازارى پى
دەگا، لەوانە:

ھەر كاتىك ھاورپىيەكى شوو بىكات، ئەو ئازار دەخوات وا
ھەست دەكات ئەو ماوەتەو و ھەموو ھاورپىيەكانى شوويان كرد
تەنھا ئەو ماو.

ھەر كاتىك لە خانەوادەكەيدا مىندالىك بىيت، ئەو ئازار
دەخوات، چونكە ھەستى دايكايەتى دەبزوى و وا ھەست دەكات
ئەو لە سۆزى مىندال بى بەشە.

ھەر كاتىك بى نوپىزى مانگانە دەبىنىت وەكو ئىنزارىكى
سور پىي دەلىت: ھىلكۆكەكانت بە فېرۇ چوو بە بى ئەوھى
مىندالىشت بىيت.

ھەر كاتىك سالىك لە تەمەنى دەپرات وەك زلەيەك وايە بە بنا
گويدا بدات پىي بلىت: سالىكى تىرىش گەرەبوو و شووت
نەكرد.

پاگەياندن بە ھەموو بە شەكەنيەو كە بە نىيەتتىكى باش
باسى كىشەي قەيرەيى دەكەن ئەو ئازارى پى دەخوات، ئەگەر

بىتتوۋ راگەيانىدىن بەباشىش باسى ئەو بابەتە بىكات، ئەو ھەر دەروونى پىي ئازار دەخوات، ئەو كاتىك پوژنامەيەك دەبىنىت باسى قەيرەيى دەكات ئازار دەخوات، كە رادىيۇ دەكاتەو ھە باسى قەيرەيى دەكات ئازار دەخوات، كە تەلەفىزىيۇن دەكاتەو ھە باسى قەيرەيى دەكات ئازار دەخوات، ھەموۋى باس لە ئىش وئازارى ئەو دەكات.

شىخ (منصور المنهالي) سەرۋكى بەشى (الوعظ والإرشاد) لە ئىمارات دەلىت: ئافرەتى قەيرە ئەگەر دىن و ئىمانى نەبىت، ئەو توۋشى خراپە كارى دەبىت.

دكتور (محمد الرواشدة) مامۇستاي چارەسەرى سىروشتى دەلىت: شووكرىنى درەنگ چەند زىيانكى لە مىندالبوون و تەندروستى مىندالدا ھەيە، ھىندى لە تويژىنەو ھەكان دەريان خستوۋە، كە سكى دواى (۴۰) سالى زور جار مىندالى شىواۋى ئى دەكەوۋىتەو، سكىش دواى (۳۵) سالى لە (260) مىندال، دانەيەكى مەنغولى دەزدەچىت.

دكتور (رامز طه) كە (استشاري الطب النفسي) دەلىت: ئەو كچەي چەندىن داۋاي دىت ھەر پەتى دەكاتەو ، بەو كارەي وادەكات قسەي خەلكى بىتە سەرى، ھەر بۇيە ۋاي

لېدى كەس نايەتە داۋاي.

پرسىياريان لە (دكتور/ فلاح الخطيب - استشاري ورئيس
قسم علاج الأورام) كرد، ئەو ھۆكارە سەرەكiane چين كە
ئافرەتان پىي تووشى سەرەتانى مەمك دەبن؟
چەند دانەى لى ژمارد، يەك لەوانە زۆرىك لەو ئافرەتانە
دەگرىتەو كە لە تەمەنى داۋاي (۳۰) سالى مندالى يەكەميان
دەبىت.

بەلى: ھەر لە زيانەكانى قەيرەيى ئەوئە، زۆر جار كچى
قەيرە بەرەو بىي پەوشتى دەپوات، ئەمەش ھەموو قەيرەيەك
ناگرىتەو، چونكە كەسك بېراۋى بە تىنى بە خوا ھەبىت و
ئىمانى پتەو بىت، ئەو بىگومان ئارام دەگرىت، وا ناكات لەبەر
ھەلەيەك كە تىي كەوتوو خۇى تووشى توپەيى خوا بكات.

ھۆكۈمەت كەسپى قەيرەيى

يەكەم: گەرەن بە دواى دەولەمەند:

يەكەم لەو ھۆكۈمەت كەسپى قەيرەيى كە ئافرىدە پىيى دووچارى قەيرەيى دەبىتتەو، گەرەن بە دواى كەسپىكى دەولەمەند، زۆر ئافرىدە ھەيە چەندىن داواى دىت كەچى بەبىيانوى ئەوھى دەولەمەند نىيە پەرتى دەكاتتەو، يان مائەوھىيان نايدەن چۈنكە دەولەمەند نىيە، بەم شىوھ چەندىن داواكارى پەرت دەكاتتەو، تا كاتىك خەبەرى دەبىتتەو دەبىنىت تەمەنى لاوى تىپەپاندوھ و بووھ بە قەيرە كچ، ئەوكت پەشيمان دەبىتتەو و خۆزگە دەخوازىت شووى كىرەبەيە بەو داواكارانەي ھاتىبون بۆي، بۆيە چاوپروان دەكات ئىنجارەيان داخوازى بەم شىوھى بۆيىت، بەلام چۈنكە تەمەنى گەورە بووھ وەكو پىشتىر كۆپى لاو نايەنە داواى، بەلكو بەتەمەن دىنە داواى، ئەويش دەلىت من شووم بەو گەنجە جوانانە نەكرد چۆن شوو بەو بەرماوانە دەكەم، جا ھەر دەبىت خۆزگەي پىشتىرى بخوازىت، بەلام دواى چى دواى ئەوھى تەمەنى لاوى تىپەپرى.

دكتور (رامز طه) كە (استشاري الطب النفسي)ھ

دەلىت: ئامۇزگارى ھەموو ئافرىدەتان دەكەم با ھاسەرى

ژيانىان تەنھا لەسەر بىچىنەي دەۋلەمەندى ھەلنەبژىرن، با
عەقلى خۇيان بە كار بىنن بزانن كى ھەلدەبژىرن.

بەپراستى مامۇستا ھىۋاشىش جوانى ووتوھ كە دەلىت:
بە جارى بەر چارۋى گرتوۋى كۆشك و تەلار و قەمەرە
بىر و ھۆشى تۆ بەردەوام ھەر لەسەر زىپ و گەۋھەرە
ھەر لە ملوانكە و بازىرا تا گول و گوارە و گۆبەرە
دەتەۋى ھەر ئاغازن بى، ھەزەت لە غولام و نۆكەرە
پىت عەيب و شورەيىھ شىۋوبكەي بەۋەي لات و قەلەندە
بەلكو ھاسەرى ژيانى تۆ سەرمایەدار و بەگلەرە
بەلام ئەي خوشكى خۆشەويست كەي نەرە جىگاي ھونەرە
ھەستە بگەرپتوھ لاي خودا ھەردوۋ دۇنيات مسۆگەرە (۳)

۱. لە زارى خۇيانەوۋە: ئەو بەسەرھاتى كىچىكە كىچىكى
 بە شەپەف و داوین پاكە، باوكىشى بە هامان شىۋە پىاۋىكى زۆر
 باش بوۋە، ئەو كچە گەنجىكى خاۋەن دىن و پەۋشت ھاتە داۋاى
 داۋاى تاۋتۋى كىردى قىسە پىك كەۋتن و كچەكەى مەرەپى، بەلام
 ئەۋەى جىيى داخە داىكى كچەكەبوۋ، داىكى ئەو كچە ۋەكو
 زۆرىك لە داىكان لە باتى ئەۋەى بەختەۋەرى كچەكەى بویت و
 شتى باشى فىر بىكات كەچى دەپەۋىت مالى لى تىك بدات
 سەرگەردانى بىكات، بەلى ئەو داىكە لە ھەموو شتىكى ئەو كۆرە
 تەدەخولى دەكرد و كۆرەكەش لەبەر خاترى كچەكەى كە مەرەى
 بىرى بوۋ ئارامى دەگرت، ئەۋەبوۋ ئەو كۆرە لەسەر داۋاى داىكى
 كچە خۇى قەرزدار كىردەۋە بەۋەى مالىكى زۆرى كىرى، ئەم
 جارەيان داىكى كچە ھاتە سەر ئەۋەى دەپىت ھەفلەكەى لە فلان
 نادى بىت و فلان گۆرانى بىزىش بىت، لەو خالەياندا كۆرەكە و
 داىكى كچەكە پىك نەكەۋتن، كۆرەكە

ۋوتى: من بە ھىچ شىۋەيەك ئەو گۆرانى بىزە ناھىنم چۈنكە
 دەزانم گوناھبار دەبىم، پاشانىش خۇ من تۆم مەرە نەپرىۋە تاكو
 تۆ لەباتى كچەكەت داۋا بىكەى.

بەلى: كۆرەكە پازى نەبوۋ بەۋ بىرپارەيان، بەلام داىكى
 كچەكە ھەر لەسەر قىسەى خۇى بوۋ، باۋكى كچەكەش تەنھا

دىكۆر بوو و هيچى تر، كچهكه سەرى سورما بوو لەو
داواكارىانەى دايكى، كۆرەكه زۆر ھەوللى لەگەل دايكى كچهكه دا
و چەندىن خىر خوازى دەنارت تاكو كارەكەى بۆ ئاسان بكەن،
بەلام بى ھودە بوو، دواى ھەولدانىكى زۆر كۆرەكه ھىچ
پىگايەكى لەبەر دەستدا نەما تەنھا جىابونەوہ لەو كچه،
پاشانىش كۆرەكه كچىكى ترى خواست خواى گەورە مندالىشى
پى بەخشىن و بە ژيانىكى بەختەوہ دەژيا.

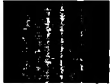

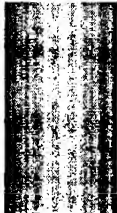
كچهكەش لە مالى دايكى ماوہ تاكو تەمەنى بوو بە (٣٤)
سال، كەسىش نە دەھاتە داخوازى يەكەم لەبەر ئەوہى تەمەنى
گەورە بوو، دووہم لەبەر ئەوہى تەلاق درابوو.

دوۋەم: دىژەدان بە خۇيىدن:

يەككى تر لەو ھۆكارانەى كە ئافرەت پىيى دووچارى
قەيرەى دەبىتەو، ئەوئە كاتىك كوپىك دىتە داواى كچىك،
كچەكە بە بىانوى ئەوئە دەخوئىنىت داواى كوپەكە پەت
دەكاتەو، نەو كا لە خوئىدن دابپىت، بەلام ئەو ھەئە چۈنكە
شووكردن پىگاي خوئىدن ناگرىت.. بەلكو زور جارىش
پىاوەكەى دەبىتە پال پىشت بوى..

كەوابو خوشكم كاتىك كەسىك دىتە داوات لە كاتىكدا
پىگرنىە بو تەواكردنى خوئىدنەكەت تو بو داواكەى پەت
دەكەئەو!!

سايىتى خوشكان ھەلسا بە راپرسىك بەم شىۋەى خوارەوہ:
 يەكىك لە ھۆكارەكانى قەيرەىى كچان شوو نەكردنه تا
 خویندن تەواو دەكرىت، رات چىيە؟

		
15.50 % (31)	40.50 % (81)	44.00 % (88)
شووكردن بېش تەواوكردنى خویندن	خویندن تەواو بكرىت پاشان شووكردن	شووبكرىت و دەرگای خویندنیش ئاوەلايىت

ئەگەر ھەز دەكەى لە ئەنتەرنىت ئەو راپرسە بىيىنى ئەوہش
 لىنكى سايىتەكەيە:

<http://www.khoshkan.com/rapsy/rapsy04.php>

§ لە زارى خۇيانەوۋە: من ئافرەتتېكم تەمەنىم (۲۷) سالە لە
مندالئىيەوۋە تاكو ئىستاش لە مالى باوكم دەرتىم..

ئەو ئافرەتەنەى لە تەمەنى من دان زۆر بەيان بە كامەرانى لە
مالى پياوى خۇيان دەرتىن، بەراستى دەردى دلى من زۆر گرانه،
ھەر چەند بنووسم نا توانم باس لەو دل تەنگىيەى خۆم بکەم..
بەپىزان من يەكك بووم لەو قوتابىيە زىرەكانەى كە لە ھەموو
قۇناغەكانم و لە ھەموو وانەكانم نمرەم زۆر باش بوو..

جا كاتىك گەيشتمە قۇناغى دووى ناوەندى، زۆر بابەتى
(علم النفس) دەروون ناسىم پى خۆش بوو، بە جورىك خەونم
بەوۋە دەبىنى كە پۇژىك لە پۇژان بىم بە پزىشكى دەروونى..
لەو ماوۋىيەدا كۆرە مامەكەم ھاتە خوازىيىنىم، بەلام من
داواكەيم رەت كىردەوۋە، چونكە من دەمويست بىم بە پزىشكى
دەروونى..

ئەوۋەبوو كاتىك گەيشتمە زانكو پىيان گووتە تۇنابىيە
پزىشكى دەروونى، بەلكو دەبىت بە شارەزا لە دەروونناسى، ئەو
دووانەش جىياوازيان ھەيە، پرسىم بۇچى؟

ووتيان پزىشكى دەروونى لە دەرەوۋى ولات دەخويندريت،
ئەوۋەش بۇ من نەدەكرا، منىش بە نادلى مىلى ئەو خويندەنەم
گرت، لەو ماوۋىيەدا سەيرى زنجىرە تەلەفىزيۇنيەكەم دەكرد، كە

ئافرىتىك بوو پزىشكى دەروونى بوو، چارەسەرى خەلكى دەکرد
 و يارمەتيانى دەدا و ئىيش وئازارەكانى كەم دەکردنەو و
 خەندەي دەخستە سەر لىۋى خەلكى.. منىش بىرم دەكردهو كە
 من رېك وەكو ئەو ئافرىتە وام يارمەتى ئەوانەي دەوروبەرم دەدم
 كە تووشى كىشەي دەروونى بوونە، كەچى خۆم لە ناخمەو و
 كىشە دەروونىم ھەيە.

ئەو ھەبوو كۆرە مامەكەم ژنى ھىنا من لە خەيالى خۆمدا
 وامدەزانی چاۋە پروانم دەكات، ئەو ھەوالە منى تەزاند، بۆم
 گەرايەو ھە پىي گوتبوم كە من مەغرورم بە زانستەكەم راستىش
 دەكات، دواي ئەو ھەي زانكوم تەواو كرد، ھىچ كارىم چەنگ
 نەكەوت، تەنھا يەك دەزگا نەبىت كە لىۋى دامەزرام، بەبى تاقەتى
 بەيانىان دەپۆيشتىم ونيوھپۆش دەھاتمەو..

بەلى: خەونەكەم نەھاتە دى.. تەمەنىشم زۆر زوو دەپوات..
 منىش لە مالى باۋكم دانىشتووم و چاۋە پروان دەكەم خوا دەرگاي
 خىرم لى بكاتەو.. كۆرە مامەكەم پىنچ كۆپ و كچىكى ھەيە
 مالىشيان جىرانى ئىمەيە.. جا لە ھەمووشى ناخۆشتر ئەو ھەيە
 ھەر كاتىك دەيىنم لەگەل خىزان و مندالەكانى زۆر ئازار دەخۆم..
 بەلام خودا سەرفرازى بكات.

﴿ لە زارى خۇيانەۋە: برادەرىڭ دەيگوت: چوۋمە داۋاي كچىكى قوتابى زانكو، كە لە قۇناغى دوۋەم دەيخويند، كچەكە داۋاكەى منى پەت كردهۋە، كەچى من پەيمانىشم پيدا كە ريگر نابم لە خويندەكەى، بەلكو يارمەتیشى دەدەم، بەلام ئەۋ بە بيانوى ئەۋەى كە شوو بكات خويندنى پى تەۋاۋ ناكريت داۋاكەى پەت كردهۋە، ئەۋەبوو كچىكى ترم خواست و ژيانىكى بەختەۋەرم پىك هيئاۋ خوا كۆرپەيەكىشى پىدام..

بەلام كچەكە خويندنى تەۋاۋكرد و لە مالى دايكىەتى چاۋەروانى شووكردن دەكات، بەلام ئەۋ ھەرگىز كەسىكى ۋەكو منى دەست ناكەۋىت، چونكە من لە ھەموو بواريكدا لەسەرۋى ئەۋ بووم، كەچى پەتسى كردهۋە.. ئەۋ تاكو ئىستاش ھەر ماۋەتەۋە.

﴿ لە زارى خۇيانەۋە: ئەۋ كچە قەيرەيەش بە ئاخ ھەلكىشانەۋە باسى خۇى دەكات و دەلىت: من كاتىك تەمەنم لە (۱۵) ە سالىدا بوو زۆر داخۋازىي باشم بۇ دەھات، بەلام من پەتم دەكردهۋە بە بيانوى ئەۋەى دەمەۋىت بىم بە پزىشك..

بەلى: ئەۋەبوو لە زانكوۋى پزىشكى ۋەرگىرام تا ئەۋكاتىش ھەر بەردەۋام داخۋازىم دەھات، بەلام من پەتم دەكردهۋە بە بيانوى ئەۋەى دەمەۋىت خويندن تەۋاۋ بكەم و سەدرىەى سىپى

لەبەر بىكەم ئىنجا شوو دەكەم، جا كاتىك خويندەم تەواو كرد
تەمەنىم بوو بە (۳۰) سال، ئەوكات ئەوانەى دەهاتنە داوام ئەو
كەسانە بوون كە ژنيان هەبوو منىش پەتم دەكردهو
دەمگوت: دواى ئەو هەموو ماندوبوونە شوو بە كەسيك بىكەم
كە ژنى هەبىت!!

هەركىز شتى وانابىت، من چۆن شوو سەر بە هەوى دەكەم
كە خاودنى بېروانامە و سەرودە و سامان و پلەوپايەم!!
بەلى ئەوبوو ئەو ئافرەتە تەمەنى بوو بە (۴۰) سال ئەوكاتى
دەيگوت: شوو دەكەم ئەگەر بە نيو پياويش بىت.

‡ لە زارى خويانەو: ئەو دكتورەش تەمەنى بوو بە (۳۰)
سال پېر بە دل ھاوار دەكات و دەلىت:

خذوا شهاداتي واعطوني زوجا واسمعوني كلمة.. ما.. ما..

واتە: هەموو بېروانامەكانم بېەن بۆ خۆتان، تەنها بىكەن بە
خاوەن مىردى خۆم و منداڵم هەبىت و گويم لىي بىت پىم بلىت:
دايا.. دايا..

ئەو قەسەى كچىكە لە يەككە لە پۆژنامەكان نووسىويەتى و
دەلىت: هەموو بە يانيەك سەعات حەوتى بەيانى ئاخى مردن

ھەلدەكىشم، فرمىسكەكانم بە مەتمدا جۆگەلە دەگرن، ئەزانن بۇ؟!
 چونكەكاتىك دەچمە عىادەكەم، لە راستىدا گۆرستان و
 زندانى منە، دەبىنم ئافرەتەكان بە خۇيان و مندالەكانيان
 چاوەروانم دەكەن، كەچى ئەوان سەيرى ئەو سەدرىە سىپىەى
 بەرم دەكەن ھەسوودىم پى دەبەن، بەلام ئەو بۇچونى ئەوانە،
 بەلام نازانن ئەو سەدرىە سىپىە لە لاى من وەكو پۆشاكى
 ئاسنگرە واىە.

سىيەم: گەران بەدوای پلە وپايە:

يەككى تر لەو ھۆكارانەى كە ئافرەت پىنى دووچارى
 قەيرەى دەبىتتەو، گەرانە بەدوای كەسىكى خاوەن پلە وپايە،
 ئەم جوړەيان كەمە، بەلام لەگەل ئەو شىدا ئافرەتى وا ھەيە كە
 چاوەپوانى ئەو دەكات، يان مالى باوكى داواى ئەو دەكەن.

چۈرەم: كىشەي دەرۋونى:

يەككىلى تر لەو ھۆكارانەي كە ئافرەت پىنى دووچارى
قەيرەي دەبىتەو، كىشەي دەرۋونىيە كە لەلەي ئەو كچە
درووست دەبىت، ھەر ئەو كىشانە وايان ئى دەكات دوا بگەون لە
شووكردن، جا ئەو كىشە دەرۋونىانەي بۆ كچان سەر ھەلدەدەن
زۆرن لەوانە:

☆ قسەي پىر و پوچى خەلكى:

يەككىل لەو كىشە دەرۋونىانەي كە كچان دووچارى دەبن، قسەي پىر
و پوچى خەلكى، كە دەيتىسىنن لە شووكردن بە سەدان شتى پىر و پوچ و
دور لە راستى.

☆ ھەسەوودى:

زۆر ئافرەت ھەيە ھەسوودى پىدى فلانە كچ شوو بكات بۆيە بە
ھەمور شىوئەك ھەلدەدات بىتسىنىت لە شوو كردن.

☆ رقى لىبوونەوئەي پىاۋ:

زۆر كچىش ھەيە وايان ھالى كىدوۋە كە پىيار سەمكارە و شەيتانە
و رچى نى، بۆيە ئەو كچەش دەترسى و بىرا دەكات وادەزانىت بەپراسى
ھەمور پىتاۋىك وايە.

☆ باوك وبراى خراب:

زۆركچىش دەپىنن باوكى لەگەلّيان خراپە و ئەزىيەتى داىكىيان دەدات، يان برايان لەگەلّيان خراپە، جا ئەوانىش وا دەزانن ھەموو پىيارىك وا خراپە بۆيە لە شووکردن دەترسىن.

☆ ترسان لە تەلاق: زۆرىكىش لە كچان دەپىنن پىژەيەكى بەرچاوا لە ئافرەتان تەلاق دەدرىن، بۆيە ئەوانىش دەترسىن لە شووکردن نەوھەكا ئەوانىش تووشى ئەو كارەساتەبن.

(د. احمد النجار) كە يەككە لە زانايە جىھانىيەكانى شارەزا

لە بواری دەروونزانی كۆمەلایەتى

دەلّیت: ترسى تەلاق كاریگەریەكى زۆرى ھەيە لەسەر دەروونى كچان، كە دوا بكەون لە شووکردن، چونكە كچەكە دەترسىت نەوھەكا شوو بەكەسىك بكات، ئەو كەسەش ئەوھ دەرنەچیت كە ئەو لە خەيالى خۆیدا نەخشەى بۆ كیشابوو.

§ لە زارى خۇيانەۋە: ئەۋ كچەش كە كچىكى زۆر شوخ و

شەنگ بوو، ئىستاش بوۋە بە قەيرە

دەلىت: من خۇم بە قەيرە نازانم، ئەگەرچى مالىەۋەمان زۆر
 نىگەرەنن بۇ من، چونكە دەلىن دواكەۋتوۋى لە شوۋكردن.. جا
 كاتىك پىم گوت: بۇ ئاۋا بى ئومىدى لە شوۋكردن، ئەۋ زۆر بە
 راشكاۋى گوتى: ژيانى فاشلى خوشكەكانم وام ئى دەكات بى
 ئومىدبم لە شوۋكردن.. چونكە من سى تەجروۋەم لە پىش خۇم
 بىنيۋە.. كە يەكيان بەسە بۇ ئەۋە لە شوۋكردن بترسم.. ئەۋە
 حالى خوشكە گەرەكەمە كە شوۋى بە كورە مامى خۇم كرد،
 بەلام كورەمامەكەم ھەرچى ئىھانە و خراپەيەك ھەبوو
 لەبەرانبەرى دەيكرد و لىي دەدا، چونكە پياۋەكەي خوشكم تاكو
 درەنگانى شەۋ نەدەھاتەۋە و لە رابواردن دابوو، جا كاتىك
 خوشكەكەم پىي دەگوت زوو ۋەرەۋە بۇ مال و ئاگات لە من و
 مندالەكان نەماۋە ئەۋە لەگەل خوشكەكەم دەيكردە شەپ و ھەرا،
 جا خوشكەكەشم زانى بى سوۋدە لەگەل ئەۋ پياۋەدا بۇيە بەبى
 دەنگى لە جەھەنەمى مالى پياۋەكەي ئارامى دەگرت.. كەۋابوو
 ئەۋە بەسە بۇ من تاكو شوۋ نەكەم و لە شوۋكردن بترسم.

بىنچەم: داۋاكارى زۆر:

يەككىلى تر لەو ھۆكەرانىەى كە ئافرەت پىيى دووچارى قەيرەى دەبىت، داۋاكارى زۆرە لە كۆپرەكە، جا يان كچەكە داۋاكارى زۆر دەكات يان مالى كچە، ۋەكوئەۋەى دەبىت خاۋەنى خانى بىت يان كارمەند بىت يان مارەيەكى زۆر بدات، كەوا دەزانن ئەگەر مارەيى زۆر بىت يان داۋاكارى زۆر بكن ئەۋە كچەكەيان بە پىز دەبىت لاي كۆپرەكە ۋە بەختەۋەر دەبىت، بەلام ئەۋە بۆچونىكى ھەلەيە، چونكە كەسىك دىنى نەبى ۋە پىزى ئافرەتى لا نەبىت ئەۋە بە فەردەيەك دۆلار كچەكەتى بدەيە ھەر پىزى لاي نابىت ۋە پىزى ناگرىت، بەلام كەسىكىش خاۋەنى دىن بىت ئەۋە ئەۋ كچەى دەخۋازىت چەند داۋاكارى ۋە مارەيى كەم بىت ئەۋەندە زياتر لاي بەپىز تر دەبىت ۋە زياتر خوشى دەۋىت، چونكە ھەموو كەسىك تواناي ئەۋەى نىە ئەۋ داۋاكارىانە جىبەجى بكات، ھەر بۆيە ئافرەتەكە دەمىنىتەۋە ۋە دووچارى قەيرەى دەبىت.

§ لە زارى خۇيانەۋە: شىخ (محمد حسان) لە وتارىكىدا

دەيگوت: كچىك چەندىن جار داخۋازى دەھات، بەلام باۋكى داۋاكارىيەكى زۆرى دەكرد ھەر بۆيە ئەۋانەى دەھاتن بۆ داۋاي ئەۋ كچە دەپۇيشتن، تاكو چەندىن داخۋازى بەم شىۋەيە پەت دەكراۋە، تا ۋاي لىھات كچەكە بوو بە قەيرە بۆيە ھەموو جار

دووعاى لە باوك و دايكى دەكرت

دەيگوت: خودايە چۆن منيان لە شووكردن مەحرۇم كرد..

خودايە تۆش ئاوا لە رەحمى خۆت مەحرۇميان بكە.

‡ لە زارى خۆيانەوه: بەسەرھاتى ئەو ئافرەتەش كە لە داخا سەرى نايەوه زۆر نىگەرانى كردم، ئەو كچە داماوە دايكى بە ھەوەستى خۆى گالتەى بە دوا پۆژى كچەكەى دەكرد، ئەو كچە ھەر داخوازيەكى بەھاتبايە دايكى مەرجى واى دادەنا كە شىتتیش قبولى نەكات، ئەوەشى بۆيە دەكرد چونكە كچەكەى لە خۆى جوانتر بوو دايكەكە ئەوەى پى ناخۆشبوو كچەكەى لەو جوانتر بىت، بىرى چووبوو ئەو كچيەتى.

ئەو كچە جوانە دەرچووى زانكو بوو و داشمەزابوو.. چەندىن كۆرى گەنج دەھاتنە داواى، بەلام ئەو دايكە دل رەق و نەفامە بە بيانوى پىر و پووچ رەتى دەكردەوه.

ئەوەبوو ئەو كچە داماوە وەفاتی كرد و بە ئاواتى خۆى نەگەيشت، ئەوكاتە دايكە سستەمكارەكەى پەشىمان بۆوه لەو كارانەى دژ بە كچەكەى ئەنجامى دابوو و فرمىسكى پەشىمانى دەريشت.. بەلام دواى چى!! تازە پەشىمانبوونەوه داد نادات.

**شہ شہم: بی رہمی باوک و دایک و سوودمہند بوون له
کچه که یان:**

زۆرۈڭكىش لە دايك و باوكان، كە دەبينن كچەكەيان سوودی
 ھەيە بۆ ئەوان، وەك ئەوھى كچەكەيان موچەى ھەيە، يان لە
 مالەوھ كارىيان بۆ دەكات.. يان.. يان.. ھتد، ئەوكات ئەو دايك و
 باوكە لەبەر بەرژەوھەندى خۆيان ھەر داوايەك دىت بۆ كچەكەيان
 بە چەندىن بيانوى دوور لە راستى داواكان رەت دەكەنەوھ.

جا به هوی بی پرهمی باوك و دايك نهو كچه بی بهش دهبی
له شوو كردن تا وای لیډی ته مهنی گه وره ده بیټ و نهو كاتیش
كهس نابه ته داوای.

🕋 له زاری خویانه وه: پرووداو یکی سهیر که له دادگای (دبی) روویدابوو، ئه ویش ئه وه بوو کچیک که پزیشک بوو داوای پیشکش به دادگا کردوو داوای دهکرد ماره بکریّت له کوریک که ها توته داوای، چونکه باوکی پیگره له شووکردنی له بهر ئه و موجهی وه ری دهگریّت.. ئه و کچه داماره وه

دهیگوت: چه ندین که سی چاک هاتوته داوای که چی باوکی به بی هیچ بیانویه که رته سی کردوتنه وه تا کو ئه وهی ته مه نی

گەشتتۆتە (۴۰) سالى ..

بەلام پاشان كوپىك ھاتۆتە داواى كچەكەش سوربوو ھەسەر
ئەۋەى ھەتمەن شووى پى دەكات، ھەر بۆيە لەلايەن باوكىيەۋە
سزايەكى تووند دراۋە، بە جۆرىك خەرىك بوو گيانى لە دەست
بدات، كە (۹) پۆژ لە جىگا كەتوۋە، چونكە باوكى دەرزى
قايرۇساۋى ئى دەدا، لەگەل ئەۋەشدا كچەكە ھەر سوور بوو
لەسەر بېرىارەكەى خۇى، بۆيە كە دەرفەتى بۆرىك كەوتوۋە
ھەلاتوۋە و ئەو داوايەى لەسەر باوكى نووسىوۋە، دادگاش لە
كوپەكە مارەى بېرى و مانگانە بېرە پارەيەكىشى لەلايەن كچەكەۋە
بېرەۋە بۆ باوكى.

‡ لە زارى خۇيانەۋە: مامۇستايەك دەيگىپرايەۋە
دەيگوت: كچىكى داماو ھەبوو چەندىن داخۋازى دەھات لە
ھەموو لايەك، بەلام باوكە بى رەحمەكەى ھەموو داواكارىەكانى
رەت دەكردەۋە.. تاكو ئەۋەى كچەكە تەمەنى بوو بە (۴۰) سال
ھەر شووى نەكردبوو.. ئەو كچە داماو بەردەوام خەفەت و بى
زارى لە پووخسارى دەبارى.. بە جۆرىك كە زۆر خەفەتى
دەخۋارت.. ھەر بۆيە بەو ھۆيەۋە نەخۇشەيەكى تووند دەگرىت
دەيبەنە نەخۇشخانە.. لەۋى ھالى زۆر شېر دەبىت.. بۆيە باوكى

دیت سهردانی بکات بزانیٔ کچه که حالی چونه، کچه که که
چاوی به باوکی ده که ویت

دهلئيت: يابه لييم نزيك به ره وه با قسه يه كت يي لييم..

باوکیشی لیئی نزیك ده بیته وه کچه که به باوکی

دهلّیت: بلی آمین..

باوکیشی دهلیت: آمین..

دهلّیت: یلّی آمین..

باوکیشی دهلیت: آمین..

دهلیت: یلّی آمین..

باوکیشی دهلیت: آمین..

ٲينجا ڪجهه ٻه ٻا وڪي

دهلیت: خودا له بههشتی بهرینی خوئی بی بهشت بکات

باوکه، هر وهك چۆن منت بێ بهش كرد له شوو كردن و ژيانى

دنیا.. دواتر کچھ کہ وہ فات دہکات.

هەوتەم: بازەرگانی کردن به ئافرهتانهوه:
هۆکاریکی تر که ئافرهتەن دووچاری قەیرەیی دەکاتەوه، ئەو
کەسانەن کە لە ژێر چەندین ناو و ناتۆره بازەرگانی بە
ئافرهتانهوه دەکەن، کە بە ناوی چەندین پێخراو و ناوی بڕیقه دار
گوايا داکۆکی لە مافی ئافرهت دەکەن و مافی ئافرهت
دەسێننهوه..

بەلێ: زۆربەى ئەو پێخراوانەى بە ناوی داکۆکی کردن لە
مافی ئافرهتانهوه دامەزراون، لە راستیدا بۆ بازەرگانی کردن بە
ئافرهتانهوه دامەزراون و بۆ وێران کردنی ئافرهتەن دامەزراون،
بەوهی پەخنه لە ئایەتی قورئان دەگرن

دەلێن قورئان ستهمی لە ئافرهت کردووه بەوهی جائیزی
کردووه پیاو لە ژنیک زیاتر بهیئێ، بەوهش پێگر دەبن بۆ چارهی
قەیرەیی، بەلام چونکە ئەوانە مەبەستیان تەنها بازەرگانی کردنه
بە ئافرهتانهوه بۆیه خۆشیان گالتهیان بە قسهی خۆیان دیت و
بۆ بەرژوهندی خۆیان عەمەل بە قسهی خۆیان ناکەن، نموونهش
زۆره لەو بارهوه کە ئەم راستیه بسەلمیئێ، لەوانه:

(ب-ز) ئافرهتێک بوو سەرنووسەری پۆژنامەى (...) بوو، کە
گوايه بەردەوام داکۆکی لە مافی ئافرهتەن دەکات، بەوهی ئافرهت

لەلایەن پیاووە سستەمى ئى كراو، لەبەر ئەوەى سەر بە ھەوى دەدریّت، كەچى بۆ خۆى سەر بە ھەوى شووى بە پیاویك كرد كە ژنىكى ترى ھەبوو، جا كاتىك لیان پرسى ئایا راستە شووت بە پیاویكى خاوەن ژن كردووە؟ لە وەلامدا

گووتى: بەلى من وەك ھەموو ئینسانىك پىویستم بە ژيانى تايبەتى خۆم ھەيە و شووم كردووە.

دیارە تەنھا خانم پىویستى بە ژيانى تايبەت ھەيە و خەلكى تر پىویستى بە ژيان نىە و با شوو نەكەن.

ئافرەتتىكى تر كە لە يەكك لە پىخراوەكانى ژنان بوو شووى بە پیاویك كرد كە (٩) منداڵیشى ھەبوو. (سایتى: كوردستانيون).

ئافرەتتىكى تر گوايە زۆر داکۆكى لە مافى ئافرەتان دەكات، كەچى دواتر بۆ خۆى شووى بە پیاویك كرد كە پیاووە دوو ژنى ترى ھەبوو.

بەلى: ئەوانە مەبەستیان بەرژەوێنى خۆیانە و ھىچى تر، زۆرىك لەو پىخراوانەش ھانى ئافرەتان دەدەن تاكو لە مائەوە لەگەڵ پیاووەكانیان یان باوكیان یان براكانیان بە شەپ بێن و دواتر مال بە جى بهێلن و پوو بکەنە ئەوان، ئەوانیش بۆ مەرامى خۆیان بە كارى بهێنن، بۆ نمونە (م/خ-د) شوینىك بوو گوايە

پەناگەى ئەو ئافرەتانهىە كە لە مالى خۇيان ھەلدین و ئەوان
داكۆكى لە مافەكانیان دەكەن، دواتر دەرکەوت ئەو شوینە بۆتە
بىكەىەكى بى پەوشتى بۆ ئەو ئافرەتانهى لەوین كە كارى بى
رەوشتیان لەگەلدا دەكریت.

جا بە كورتى زۆرىك لەوانەى بە ناو داکۆكى لە مافى ئافرەت
دەكەن لە راستیدا خۇيان مافى ئافرەتان پېشىك دەكەن، چونكە
كچىك ئەگەر شووبكات ولەگەل پیاوہكەى باش بىت دەلین ئەوہ
لەلایەن پیاوہكەىەوہ مافى پېشىل كراوہ بە چەندین قسەى سەر
قۆزى بن ئالۆز مال لە ئافرەت تىك دەدەن، یان بە ناوى ئازادى
یەوہ وا لە ئافرەتان دەكەن كارى وا بكەن كە لەگەل كۆمەلگای
ئیمە ناگونجى دواتر ئەو ئافرەتانه تووشى كېشە دین لەگەل
خیزانەكانیان یان دەكوژدین، یان ئافرەتیک دەیەویت شوو بە
پیاویكى خاوەن ژن بكات پىگای لى دەگرن و ناھیلن و دەلین
مافى پېشىل كراوہ، تا وای لى دى ئەو ئافرەتە دووچارى
قەیرەى دەبیتهوہ، بەلام بۆ خۇيان دروستە سەر بەهەوى شوو
بكەن.

ئەر قەسى ئەرەن ئەر روداۋەم بىر دەخاتەۋە كە (السيد حسين الموسوى) ^٤ لە كىتەپكەى خۇى بە ناۋى (لله ثم للتاريخ)

دەلىت: جارىكىان لە نويسىنگە كەى ئىمام (الخوئى) دانىشتبوم
دو گەنج هاتن پرسیاریان هەبوو، دیاربوو ئەر دوو گەنجە یەکیان سونى
بو یەکیان شیعی بو لە بارەى (متعة) وه کیشەیان بو دروست ببوو، یەك
لە گەنجەگان پرسیاری کرد گوتى ئایا (متعة) حەرەمە یان حەلالە؟
ئىمام (الخوئى) زۆر بە سەیری بو گەنجەكەى پوانى وهك بلیى
پرسیارەكەى ئەر گەنجەى پى سەیر بیت، پاشان پیتی گووت: تو خەلکى
کویى؟

گەنجەكە گوتى: من خەلکى (موصل) م بەلام ئەو دوو مانگ دەبیت
لیرە کار دەکەم، واتە (النجف).

(الخوئى) پىی گوت: کەوابوو تو سونى؟

گەنجەكە گوتى: بەلى من سونیم.

(الخوئى) گوتى: کاکە (متعة) لەلای ئیمە حەلالە و لەلای ئیەو

حەرەمە.

(4) السيد حسين الموسوى: يەكێك بوو لە زانا ناو دارەكانى شیعە بەلام دواتر وازی لە
مەزەهەبى شیعە هێناو بوو بە سونە، ئینجا كىتەپكى دانا لەسەر پۆخلەواتى شیعە بەناۋى
(لله ثم للتاريخ).

گەنجە كە گوتى: باشە مادام لاي ئىنە ھەلەلە، مەن تاكو چەند مانگى
تەر لىرە دەمىنىمە، تۆش ئەو چاكەم لە گەلدا بىكە كچە كەى خۆتم بەدەرى
بە (مەتە) تاكو دەچمە ۋە بۆ خاكى خۆم پاشان بۆت دەگەر ئىنە ۋە.

(الخوئى) كەمىك دامما ئىنجا گوتى: كاكە (مەتە) ھەرامە لە گەل
كچى ئىمە بىكرىت، چونكە ئىمە مامۇستا و گەرەين، بەلام (مەتە)
دروستە لە گەل خەلكى ەمەى ترى شىعە بىكرىت.

گەنجە شىعە كە كە گوتى لەو قسەى (الخوئى) بوو ۋە كو بىرگان
تەقىرە ھوتى: ئەى زالمىنە بۆ خوتان (مەتە) ھەلەل دەكەن كە لە گەل
خوشك و دايكى ئىمەدا بىكەن دەلىن خىرتان دەگاتى پىيى لە خوا نزيك
دەبنە ۋە، بەلام بۆ ئىمە نايىت (مەتە) لە گەل كچى ئىنە بىكەين.

§ لە زارى خۇيانە ۋە: پرووداۋ گەلىك زۆرە لە بارەى ئەو
كەسانەى گوايە داکۆكى لە مافى ئافرەت دەكەن، كەچى وایان لە
ئافرەتان كىرە ۋە ژيانىان لى تال بىت، جا ئەگەر بىت و لەسەرى
بنووسم دەبىت كىتیبكى گەرەى بۆ تەرخان بىكەم، بەلام مەن
نامە وىت كىتیبە كە درىژە بىكىشى، بۆ زىاتر بىروانە كىتیبى
(راستىكى ونبوو!) كە لەوى ەمەو فلىل و خیانە تەكانىانم پروون
كىرەتە ۋە.

هه شته م: بهرچاوه نه بوونی کچه:

ئافرهت تارادهیه کی زۆر جوانیه که ی دهوری ههیه، به تایبهت لای ئه و که سانه ی، ته نه ا چاویان له جوانی ئافره ته و هیچی تر، ئینجا هه ندی له کچان هه ن بهرچاونین، جا یا ئه وه تا جوان نین یان سوتاون یان سکماک شیواویکیان پیوه دیاره یان.. یان.. هتد.

ئا ئه و کچانه هه موو که سیك نایانیه ویئت، مه گهر که سیکی وا که خه له لیکی هه بیئت، که وابوو پیویسته له سه ر ئه و ئافره تانه به خه یالات نه ژین، به وه ی چاوه پروانی کوپیکی وا بکه ن له سه روی خۆیان بیئت، به لکو ده بیئت ئه وان چاوپۆشی له هه ندی شت بکه ن، به وه ی ئه گهر یه کیك هاته داوایان له شان و شوکه تی ئه و ده وه شایه وه با شووی پیبکات و سه یری به رز نه کات، چونکه ئه گهر وانه کات ئه وه ده بیئت به ته نه ا سه ر بنیته وه و تووشی قه یره یی ده بیئت.

۱ لى زارى خۇيانەۋە: ئەۋ كچە تەمەن (۳۳) سالە

دەلىت: مەن ھەر لە مىندالىيەۋە ھەستەم بەۋە دەکرد كە جوان نىمە و ناشىرىنم.. بە ھەر حال كاتىك خويندىنى ئامادەيىم تەۋاۋ كىرد، چۈمە زانكۇ، لە زانكۇدا خۇشەۋىستى كوپىك كەۋتە دلم كە لە ھەمان قۇناغ و بەشى مەن بوو.. ئەۋىنى ئەۋ كوپە بەۋ شىۋە كەۋتە دلم كە مەن بەردەۋام لە ۋانەكان ئامادە دەبووم، ئەۋ كوپەش ئامادەۋى ۋانەكان نەدەبوو، ھەر بۇيە ھەموو كات لىم نىزىك دەبۇيەۋە تاكو پۇختەۋى ۋانەكانم لى ۋەرگىرىت، مەنىش ئەۋىندارى بووم، كەچى ئەۋ ھىچ ئاگاي لە مەن نەبوو، بەلكو تەنھا لەبەر ۋانەكان لىم نىزىك دەبۇيەۋە..

كاتىك گەيشتمە قۇناغى چۈارەم ئەۋ خۇشەۋىستىيە قولەۋى خۇم بۇۋى دەربىرى، بەلام ئەۋ ھىچ ۋەلامى نەبوو.. جا كە ئىمتحانى كۇتاي سالىشمان ئەنجامدا دەمبىنى ئەۋ كوپە خۇۋى لە مەن دەدزىيەۋە، مەنىش لىم دووبار كىردەۋە كەچى ئەۋ زۇر بە راشكاۋى پىۋى ۋەتم مەن ئەۋ كچە نىم كە ئەۋ دەيەۋىت ئەۋ ئافرىتىكى تايبەت مەندى دەۋىت، ئەۋكات تىگەيشتم ئەۋ كچىكى جوانى دەۋىت..

بەلى: دۋاي دەرچوونم لە زانكۇ دەمبىنى زۇرىيەۋى دۇستە كچەكانم شوۋيان دەکرد، تەنھا مەن مابوومەۋە، مەنىش زۇر

خەفەتم دەخوارد، باوك و دايكم زۆر بۆ ھالى من پەريشان
 بوون، زۆر جار گويييست دەبووم لييان باسى منيان دەکرد
 دەيانگوت: چونكە جوان نيه و دەولەمەند نيه كەس نايەتە
 داواى.

منيش بۆ ئەو ھى خۆم لەو نەھامەتية پرگار بکەم، پەنام برده
 بەر پريگايەكى نا شەرعى بەو ھى پەوەنديم لەگەل كورپك بەست..
 دەشم زانى ئەو كورپە خوشى ناویم تەنھا مەبەستى پابواردنە..
 ئەو پادەى لەو پەيوەنديەى نيوانمان لەگەل ئەو كورپە ھەپام
 پوویدا.. من ئەو ھەم بە چارە دەزانی، بەلام بە داخەو ھەك ھەر
 چارە نەبوو، بەلكو ويران كردنى ژيانم بوو بۆ ھەتا ھەتاي.

نۆيسەم: حوكمەت و بواری بەدرەوشتى:

ھۆكاریكى تر که کچانى كۆمەلگاگەمان دووچارى قەیرەيى دەكاتەوہ حوكمەتە، حوكمەت وەك باوكیك وایە بەسەر ئەو كۆمەلە خەلكەى لەبەر دەستى دایە، دەبیئت لە خەمیاندا بیئت، نەك ھەموو توانای خوێ بخاتە گەر بۆ خوین مژینیان و دژایەتى كردنیان، حوكمەت دەبیئت بواری خوش بكات بۆ ئەو كورپانەى ژن دەھینن و بۆ ئەو كچانەش كە شوو دەكەن، نەك باجیان لەسەر دابنیئت تاكو نەتوانن ژیانى ھاوسەرى پێك بەینن، حوكمەت دەبیئت وەك باوك چاودیرى مەدالەكانى بكات نەكا تووشى خراپەبن، نەك ئەوہى یانەى بەد رەوشتیان بۆ بكاتەوہ و بواری خراپەیان بۆ والا بكات، تاكو ھەر خەرىكى خراپەكارى بن و بیریان بە لای پێك ھیننانى خیزان نەچيئت و ھەرگیز بىرى لى نەكەنەوہ.

§ لە زارى خۇيانەو: ئەو كۆرە كە تەمەنى (۴۵) سالە

فەرمانبەرە لە يەككە لە دائىرە حوكمىيەكان

دەلالت: من چۆن ژن دەهينم لەبەر ئەوئە چۆن بمەويت

پادەبويرم، من ئىستا ژنم نەهيناو وەك مېشەنگوينم ھەر جارەى

لەسەر گولئىكم، بەوئە پەيوەندنىم لەگەل چەندىن كچ ھەيە ھەر

جارەى لەگەل يەككىيان پادەبويرم، ھەر بۆيەش بېروام بە ھىچ

كچىك نەماو، كەوابوو من چۆن ژن دەهينم و خۆم بە ئافرەتتىك

دەبەستەمەو.

دهيه م: به شوودانی گه وره پاشان گچکه:

خاليکی تر که کچان دوو چاری قه پیری ده کاته وه، به شوودانی کچی گه وره یه ئینجا گچکه، به پاستی ئه وهش یه کیکه له و داب و نه ریتته ناشه رعیانه ی که کو مه لگای ئی مه خوی پییه وه گرتو وه، گوايه ئه گهر داوای کچی گچکه هه بوو ئه وانیش کچه بچوکه که یان به شوودا ئه وکات کچه گه وره که ده مینیته وه.. به لام ئه م بوچوونه هه لیه، چونکه زۆر جار بینیومانه کچی گه وره داوای نه بووه، جا کاتی که کچی بچوک به شوودراوه کچی گه ورهش داوای هاتو وه.. که وابوو پیویسته له سه ر دایکان و باوکان ئه گهر زانیان کچی گه وره یان کاتی شوو کردنی هاتبوو، به لام ئه و له بهر خویندن شووی نه ده کرد یان به هه ر هۆیه کی تر بیته وه ئه وه ی داواکاری نه یهت، له گه ل ئه وه شدا داواکاری کچی بچوکه که یان ده هات ئه وه با کچی گچکه رانه گرن، چونکه زۆر جار وابوو کچی گچکه که بووه به قوربانی کچی گه وره، له کاتی که کچی گه وره بووه به قهیره ئه وانیش له بهر گچه گه وره که هه ر داوایه ک هاتیته بو گچکه که رهتی ده که نه وه، هه ر بۆیهش گچکه کهش دوو چاری قهیره یی ده بیته وه.

§ لە زارى خۇيانەو: من كە ئىستا دوو چارى قەيرەيى
بوومە، ھۆيەكەشى ئەو بوو من خوشكىكى لە خۆم گەرە ترم
ھەبوو، ئەو بوو داخووزى من ھات.. داخووزىك كە بە دالى من
بوو، بە دالى باوكىشم بوو، بە دالى دايكىشم بوو، بەلكو
ھەموومان ئەو كوپرەمان بە دل بوو، ئەو كوپرە ھەر ئەو بوو كە
ئىمە چاوپرمانمان دەكرد.

بەلام بەداخەو باوكم داواكەي ئەو كوپرەي بە نادلىەو پەت
كردەو، لەبەر ئەوئەي من كچى گچكەم كچى گەرە ماو دەبىت
ئەو لە پىش من شوو بكات.

ئەو بوو كوپرەكە چوو كچىكى تىرى خواست منىش ئاوا
مامەو.. دواي ماوئەك داخووزى خوشكە گەرە ھات و شووى
كرد، ئەوئەي لەو نىوانە زىانى پى گەيشت من بووم، من بووم بە
قوربانى داب ونەرىتى ئەو كۆمەلگايەمان.

§ لە زارى خۇيانەو: ئەو ئافرەتە ئەندازيارەش كە
تەمەنى (۳۱) سالە دەلىت: من تاكو ئىستا شووم نەكردە ھەر
بۆيەش زۆر نىگەرەن و پەرىشانم، چونكە كىشەي من ئەوئەي
خوشكىكم ھەيە (۴) سال لە من بچوك ترە، باوك و دايكىشم

دەلىن دەبىت يەكەم جار تۆ شوو بکەى ئىنجا خوشکە
 بچوکەكەت بە شوو دەدەين، منیش زۆر پەريشانم بۆ حالى
 خوشکە بچوکەكەم، لەبەر ئەوەى من بووم بە ريگر لەبەر شوو
 کردنى ئەو.

بەلى من تەمەنم گەورە بوو و کەچى باوک و دايکيشم
 لەسەر قسەى خويان سوورن کە دەبىت سەرەتا من شوو بکەم،
 بەراستى ئەو کۆمەلگايەى ئیمە زالمە، چى دەبىت ئەگەر کچى
 گچکە پيش کچى گەورە داواى هات شوو بکات!!

يانزەھەم: داڭىز كىرگەن كىچە لەلەين خىزمەتچىسى:

خالىيىكى تىركە بە ھۆيەۋە كچان دوۋچارى قەيرەيى دەبنەۋە،
دەست بەسەرا گىرتنى كچەيە لەلەين خىزمەتچىسى، بەۋەي
مالە عمى كچە يان مالى خالى يان خىزمەتچىسى تىرى ۋەك كالايەك
ئەۋ كچە داڭىز دەكەت، يان باۋكى كچە يان براكانى تاپۇي دەكەن
لەسەر خىزمەتچىسى خۇيان، ئىنجا ھەر چەند داۋاي ئەۋ كچە
دەيت ئەۋان پەتى دەكەنەۋە ۋ

دەلەين: ۋەللاھى خىزمەتچىسى داڭىز كىرگەن ۋە دەيدەين
بەۋان، بەرپاسى ئەمە نەرىتىكى زۆر دورە لە دىن ۋ
ئىنسانىيەت، ئاخىر ئەگەر كەسەك كەسەككى بە دل نەبەيت تۇ چۆن
زۆريان لى دەكەي، پىغەمبەر ﷺ دەفەرمۇي: « لا تنكح البكر
حتى تستأذن قالوا: يا رسول الله وكيف إذن؟ قال: أن تسكت » رواه
مسلم.

ۋاتە: كچ نەبەيت بە شوۋ بەرىت تاكو ئىزنى لى نە خۋازىت .
كە ئايا پازىيە بەۋ كۆرە يان نا؟ ھاۋەلان ۋوتيان: ئەي پىغەمبەرى
خودا چۆن ئىزنى لى دەخۋازىت؟ پىغەمبەر لە ۋەلامدا فەرمۇي:
كچەكە بى دەنگ دەبەيت، ۋاتە: ئەگەر پىرسىياريان لە كچەكە كىر
كە ئايا بەۋ كۆرە پازى؟ ئەۋىش بى دەنگ بوۋ دەكەت پازىيە.

جا لەبەر ئەوھى زۆرىك لە كوپان حەز ناكەن ژن لە خرمى
خۆيان بەيىن، بەلام باوكيان بە زۆر ناچارىان دەكەن كە ژن لە
خرمى خۆيان بەيىن، كاتىكىش كە كچەكە دەخوازىت بە دلى
خوى نى، ئەوكات تووشى سەدان كىشە و دەردەسەرى
دەبىتەو، يان كچىك بە زۆر دەدەن بە ئامۇزاي خوى يان خرمى
خوى كەچى كچەكە لەگەل ئەو زەواجە نى، جا زۆر جار ھەيە
كچەكە لەبەر ئەم نەرىتە خراپە شوو ناكات، يان خزمەكانى پىي
رازى نى، لەبەر ھەر ھۆيەك بىت، ئەوكات كچە دووچارى
قەيرەيى دەبىتەو.

۱- لە زارى خۆيانەو: (پەرىسە) كچىكى شوخ و شەنگە
كاتىك لىيم پىرسى بۆچى دووچارى قەيرەيى بوويت، لە وەلامادا
گوتى: پىنج سال پىش ئىستا كوپە مامەكەم ھاتە
خوازىيىم، بەلام من پەتم كىردەو چونكە ھىچ لە ماناي ژيان
نازانىت، تەنھا بىر و ھۆشى لاي پارە كۆكردنەو و سەرۋەت و
سامانە و ھىچى تر، بەلام كوپە مامەكەشم سوور بوو لەسەر
ئەوھى من بخوازىت، باوكىشم
دەيكوت: ئەگەر شوو بە كوپى بىرام نەكەي دەبىت شوو بە
گۆپ بگەي.

ھەر بۆيە منىش ووشەى شووکردنم لە ژيانى خۆم
دەرھيئاو، ئەوەش بە خوۆشى خۆم نىيە، بەلكو باوكم بەسەرى
سەپاندووم كە دووريم لە خوۆشتين شت لە دنيا كە سۆزى
دايكايەتيە..

ئەو كيشەى من نىيە بە تەنھا بەلكو زۆريك لە كچان ئەو
كىشەيانە، بەلام ناویرن بدرکينن، بەراستى باوكان ھۆيەكى
سەرەكين بۇ دوچار بوونى كچەكانيان بە قەيرەيى، چونكە
دەلین: كچەكەم بۇ كوپى بrame، كچەكەشى شوو بە كوپى براى
ناكات.

جا ليژەدا كى دەبيت بە قوربانى؟! بيگومان كچە؟

دوانزە ھەم: چاۋە پروانى داندەكەي:

ھۆكاريكى تر كەوا لە كچان دەكات دووچارى قەيرەيى
 بىنەوہ داندەرييە، زۆر جار ھەيە كوپىك كچىك بە ناوى داندەرى
 وخوشەويستىيەوہ دەخەلەتەن و مەبەستىشى خواستنى كچەكە
 نىيە تەنھا مەبەستى رابواردنەوہ و ھىچى تر، جا كاتىك كچەكە
 داواى لى دەكات بىتە خوازىنى سەد و يەك بەھانەى بۆ
 دەھىنەتەوہ و فريوى دەدات تاكو ئەوكاتەى خەبەرى دەبىتەوہ
 كە ئەو تەنھا نىچىرىك بووہ و ھىچى تر، ئەوكاتىشى دەبىنەت
 يان ناوى زپاۋە يان تەمەنى لاوى خۆى ھەمووى لە چاۋە پروانى
 سەرف كردوۋە و بەرەو قەيرەيى چوۋە.

يان كچىك كوپىكى خوشدەويت مالى باوكىشى رازى نىن
 بىدەن بەو كوپرە، ئىنجا ئەو كچە ھەر داواى دىت رەتى دەكاتەوہ،
 لەبەر خاترى دلخوازەكەى، كەچى داواى چەندىن جار و سال
 كوپرە و كچە تەمەنىكى زۆر تىدەپەرىنن، بەلام مالى باوكى ھەر
 رازى نابن بىدەن بەو كوپرە بۆيە كوپرەكە بىزار دەبىت و داواى
 لىبوردن لە كچەكە دەكات و ژن دەھىنى، كچەكەش دەيەويت
 كوپرەكە لەبىر خۆى بباتەوہ و شووبكات، كەچى دەبىنەت تەمەنى
 گەرەبووہ و ھەموو كەسىك نايەوہيت.

كەوابو خوشكى بەرپىز كە زانىت ئەو كەسەى حەزەكەى
بىى بە ھاوسەرى بۇ تۆ نايىت لەبەر چەندىن ھۆ نايىت ھەر لە
چاۋەرۋانىدەى، بەلكو دەيىت ئاگات لە خۆت يىت تەمەنى لاويت
بە فېرۋ نەروات.

§ لە زارى خۇيانەۋە: ئەو كچە دەليىت: من تائىستاشى
لەگەلدەيىت، ناتوانم بېروام بە پىياۋ ھەيىت، من تا تەمەنى (۲۹)
سالىش، قوربانىم بە ژيانى خۇمدا بۇ كوپى، كە زياتر لە حەوت
سال يەكترمان خۇش دەويست، تا واى ليھات ھەرچى دەھاتە
خوازىنىم رەتم دەكردەۋە.. بەلام من چوزانم دلدارەكەم پىياۋيىكى
بىۋ ۋەفائى لى دەردەچىت!

ئىستاش كە (۴) سال بەسەر ھەرس ھىنانى ئەم
خۇشەويستىەم تىپەرى كردوۋە، تاكە شتىك كە فىرى بووم
باۋەرم بە پىياۋ نەيىت.. بە چەشنىك ھەر كە باسى شووكردن
دېتە گوپى، بېروام پىيىكەن رقم لە ژيان دەيىتەۋە، ھەر بۇيەش
ھەرگىز بىرى لى ئاكەمەۋە، چونكە من (۷) سال لە تەمەنى لاۋى
خۇم كرده قوربانى كوپىك، كەچى ئەو دواتر چوو ژنى ھىنا، من
ئەۋەندە ئەوم خۇش دەويست ھەموو كەسىكم بەلاۋە نابوو لەبەر
خاترى ئەو، بە جورىك كە دايك و باوكم لە خۇم تۇراندبوو لەبەر

خاتىرى ئەو، بەلەم ئەو بەبى ئەوھى من ئاگام ئى بىت، ژنى
ھىنابو.

§ لە زارى خۇيانەوھ: پىرەژنىكىيان پىشاندام كە شووى
نەكردبوو، دەيانگووت ئەو پىرەژنە كاتى خۇى دە پانزە سال
كوپكى خوش دەويست، كوپكە چەندىن جار دەھاتە داواى،
بەلەم مالى باوكى كچە پەتەيان دەكرەوھ، بۆيە كوپكە بىزار بوو
ژنى ھىنا، ئەو پىرەژنەش تەمەنى لاوى نەمابوو، بۆيە ھەر بە
تەمەن دەھاتنە داواى، بەلەم ئەو چاوپروانى گەنجىكى دەكرد
بىتە داواى، ئەوھى چاوپروانى دەكرد نەھاتەدى و ھەر بە كچى
ماوھ.

سېنزەھەم: نـاـوـزـان:

خالىكى تر كه كچان دووچارى قەيرەيى دەكات، ناو
زپانە، واتە: ناوى بە خراپ چووه لەلای خەلكى، يان ناوى
خانەوادەكەى بە خراپ چووه، ھەر بۆيە خەلكى ناچنە
خوازىنى...

جا بۆيە ناوى زپاوه يان لەبەر ئەو بوو چونكە ئافرەتێك
بوو گۆيى بە كەپامەت و سومەى خۆى نەداوه، يان لەبەر ئەو
ناوى زپاوه، چونكە مالهەيان گۆييان بە كەپامەت و سومەى
خۆيان نەداوه.

(د. عەزە كرىم) سەرۆكى يەكەى خىزانى دەلييت:

"يەكێك لەو خالانەى كەوا لە گەنجان دەكات ژن نەهين و
كچانىش دووچارى قەيرەيى ببەو، نەمانى متمانەى لەلای
كوپران بەرانبەر بە كچان، نەمانى متمانەى كوپرانيش لەبەر
ئەو، كە دەبينت هيندى لە كچان پەفتارى زۆر ناشياو دەكەن
و پێز لە ئازادى خۆيان ناگرن."

زۆر لە كچان ھەن بۇ ئەۋەى كەسىك بىتە داۋايان خۇيان
سوك دەكەن بەۋەى تەلەفۇن بۇ خەلكى دەكەن، يان خۇيان بە
شىۋەيەكى ناشياۋ پروت دەكەنەۋە و خۇيان دەپازىننەۋە و لەۋلا
بۇ ئەۋلا دەپۇن.. يان.. يان.. ھتد.

ئا ئەمانە ھەموۋى كچان سووك دەكەن لە برى ئەۋەى كوپان
بىنە داۋايان، بەلكو گالتەشيان پى دەكەن و بە سووكيان دەزانن.

خوشكى بەپىز ئاگات لە كەپامەتى خۇت بىت، چونكە ئەۋ
كارانەى دەيكەى ۋادەزانى سوودت پى دەگەيەنىت، بەلام لە
راستىدا زىانت پى دەگەيەنىت و سووكت دەكات، بزانه ئەۋ
كوپرانەى دەيانەۋىت ژنىش بەينن، ئەگەر كوپرەكە زۆر خراپىش
بىت، تۆى بۇ دەست نىشان بكەن تۆى ناۋىت و دەلىت: من
ئافرەتىكى ئاۋا سووك و چروكم ناۋىت، بەلكو كچىكى بە
رەۋشتم دەۋىت.

كەۋابوو تۆ تەنھا گالتە بە خۇت دەكەى و بويتى بە
بوكلەيەك بە دەستى كەسانى نەفس نزمەۋە.

چواردەھەم: واز لە کارکردن ناهیتەم:

خالیکی تر ئەوێهه که کچهکه کاردەکات لە دەرەوێ مالم، جا کارەکهی حکومی بیته یان ئەهلی، کاتیکی ئەو کچه داخوای دیت مەرج دادەنیت که بەردەوام دەبیته لە کارەکهی، لە کاتیکی کۆرەکه پێی دەلیته من نامەوێت مالیکی ساردم هەبیته، دەمەوێت خیزانم چاودیتری مندالەکانم بیته، منیش کار دەکەم و هەموو پێداویستیەکت بۆ دابینم دەکەم، بەلام کچهکه داخوایەکه رەت دەکاتەوه بە بیانوی ئەوێ کۆرەکه گوتیەتی نامەوێت خیزانم کاربکات.

خوشکی بەرێز هەر کەسیک کە کار دەکات بۆ ئەوێهه تاکو بزێوی ژیانی پەیدا بکات، جا کە کۆرێک هاته داوات و بە دلی تۆ بو، تۆش لەبەر خاتری کارەکهت رەتی بکەیهوه، بەراستی ئەوه کاریکی هەلەت کردوه.

‡ لە زاری خۆیانەوه: من کچیک بووم وهکو هەموو کچانی تر خەونم بەوهوه دەبینی پۆژیک لە پۆژان کۆرێک بیته داوام وهک ئەوێ له خەیاڵی خۆمدا نەخشاندهبوم، دواي ئەوێ خویندەم تەواو کرد، بە مامۆستا دامەزرا، لەو ماوهیهدا چەند داخوای

يه کم هات، به لآم هيچى شياوى نه وه نه بوون بېم به هاوسه ريان..
دواتر کوړېک هاته داوام پرېک ئاوابوو که من له خه يالى خوځمدا
دياريم کردبوو، به لکو نه و جوړه کوړه من ده مويست زور
مواسه فاتى زياترېشى تياوو، نه و کوړه له هه موو شتيک له
سهره وهى من بوو.

به لى: نه و کوړه هاته داخوازيم، به لآم داوايه کى هه بوو پيى
ووتم: من که سيکم مال لآم زور گرنگه بويه من هه موو
پيداويستيه کت بو دابين ده کم، تهنه تآ دهوام مه که.

به لآم من داواکه بيم پرت کرده وه، ووتم هه رگيز واز له دهوام
ناهيتم، بويه نه وېش پويى، دواى ماوه يه ک زانيم ژنى هي ناوه،
له گهل خيزانى به به خته وهى ده ژيا دواى ماوه يه کى تر
منداليشيان بوو، منيش هه ر چاو له پرى بووم و هه ر چاو له پرم،
به بى تاقه تى ده چمه دهوام و ديمه وه مال، هه ر کاتيکيش ناوى
نه و کوړه دينن من حالى دهروونيم تيک ده چيت، به لآم به روکى
که س ناگرم، چونکه من خوځم گالته م به چاره ي خوځم کرد، له بهر
کارکردن نه و کوړه باشه م له ده ستى خوځمدا، له کاتيکد کارکردن
بو بژيوى ژيانه، نه ک بو هه لکيشان و پياسه کردن.

پانزەھەم: بىي كارى وكرانىسى:

ھۆكاريكى تر بىي كارى گەنجەكانە، چونكە گەنج ئەگەر
كارىكى نەبىت خۇي پىي بژىنى، چۆن دەتوانىت ژن بهيىنى و مال
پىكەوۋە بنىت.

بەلى: گەنجىك تاكو كاتى ژن ھىنانى دىت ئەوۋە ھەر
دەخويىنى، كاتىكىش خويىندىن تەواو دەكات ئەگەر دابمەزى،
ئەوۋە موچەكەي بەشى خۇي ناكات، چجاي ئەوۋە ژنىش بهيىنىت
و كرىي خانوو بداو.. كرى كارەبا.. كرىي ئاو.. موبايىل..
نورمال.. ئەنتەرنىت.. مندال.. و.. و.. و.. ھتد.

ھەر بۆيە گەنجەكان بىر لە ژن ھىنان ناكەنەوۋە و رىگاي
خراب دەگرنە بەر، مەگەر گەنجانىك نەبن، كە لە خواترسن و لە
ترسى خودا خۇيان دەپارىژن.

۱- لى زارى خۇيانەوۋە: پىويست ناكات لىرەدا چىرۆك

بەيىنمەوۋە، چونكە وەك عەرەب دەلىت:

لسان الحال ابلـغ من المقال.

واتە: زامانى حال و گوزەرانىان دەدويىن و شتەكان پوون
دەكەنەوۋە، پىيش ئەوۋە زامانىان قسە بكات.

چارە سەھرى قەيرەيى

چەند چارە سەھرىك ھەيە بۇ قەيرەيى، لەوانە:
يەككەم: دووركە وتنەو ھە ھۆكارانەي كە پىشتىر باسما
كردن، پەيرەو نە كردنيان و خو ئى پاراستنيان.

دووم: ھەلى ئەمىرى كچە دەبىت خەمى كچەكەي بىت، بۇ
ئەوھى كەسىكى باشى بۇ بدۇزىتەو، كە ھاوكونى ئەو بىت،
بۇيە دەبىنن لە سەردەمى پىشىنانى چاكامان قىرەيى نەبوو،
چونكە بەو شىوہبوون.

سىيەم: چەند ژنى، كە ھۆيەكى زۆر باشە بۇ چارەي
قەيرەيى، چونكە لە كاتىكدا (۱ پىياو بەرانبەر بە ۸ ژنە)
چاكتىن چارە چەند ژنيە، بەلام بە داخەو زۆربەي زۆرى ئەو
رېخراوانەي بە ناو داكوكى لە ماڭى ژنان دەكەن لە برى ئەوھى لە
خەمى ژنانداين و چارەي قەيرەيى بكەن، دىن دژايەتى ئەو خالە
دەكەن و ھەوليش دەدەن بريارىك لە پەرلەمان دەربچىت
قەدەغەي چەند ژنى بكات، كەچى لەگەل ئەوھى دژايەتى چەند

ژنىش دەكەن، دەبىنن ھەر لە ناو خۇيان گالتەيان بە قسەى
خۇيان دىت و زۆرىكىان كە لە پلەى بەرزىشدان سەر بەھەوى
شوو دەكەن.

كەوابوو خوشكى بەرپىز بىر بکەرەوہ و بزانه چ شتىك لە
بەرژەوہندى تۆ دايە.

خوشكى بەرپىزم تەنھا خواى (الرحمن و الرحيم)
بەرژەوہندى تۆ دەزانىت، ئەر تۆى دروست کردووہ و دەزانىت
چى بۆ تۆ باشە، نەك مروقىك كە برىارىكت بەسەردا بدات، لە
ھەمان كاتىش خۆى قسەى خۆى پەپرەو ناكات و دەزانىت
برىارىكى بى كەلكە.

جا من لىرەدا ئامۆزگارى خوشك و برايان دەكەم بەم
شىوہىە:

نامۆزگاريم بۆ پياوان:

براى بەرپىز ئەگەر بە نيازى ژنى دووہم يان سىيەم بەينى..
ئەوہ برۋانە بزانه دەتوانى مافى خىزانى يەكەمت پيشيل
نەكەى؟! يان دەتوانى مافى ھەر دووكيان بە يەكسان بدەى؟! يان
دەتوانى لە ھەموو پوويەكەوہ پازيان بکەى!؟

كەوابوۋ بىراى بەرېزىم تەنھا لەبەر ئارەزوۋى نە فست خۆت
توۋشى شەرمەزارى دنيا و قىامەت مەكە، چونكە پېغەمبەر ﷺ
باسى ئەو كەسانە دەكات كە خاۋەنى دوو ژنى دەفەر موۋى:
«مَنْ كَانَتْ لَهُ امْرَأَتَانِ، فَمَالَ إِلَىٰ إِحْدَاهُمَا، جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَشِقَّةُ

مَائِلٌ» (صحيح: ۱ صحيح الجامع: ۱۶۵۵)

واتە: ھەر كەسىك دوو ژنى ھەيىت، عەدالەت يان لە نىواندا
نەكات، زىاتر پوو بكاتە يەككىيان، ئەو پوژى قىامەت دىت بە
خواری دەپوات.

ئامۇژگارېم بۆ ژنى يەكەم:

خوشكى بەرېز كاتىك زانېت پىاۋەكەت بە نىازى ژنى ترە و
پىۋىستىيەتى، دەشزانى پىاۋىكى خراپ نىيە و مافى جەنابت
پېشىل ناكات.. ئارام بگرە لەسەر بېرىارەكەى، ئەوكات خودا
پاداشتت دەداتەو، چونكە پەنگە بەو كارەى لە كارى خراپ بە
دوور دەكەوئىت، تۆش خىرەكەت پى دەگات.

خوشكى بەرېز نەكەى.. نەكەى.. كە زانېت پىاۋەكەت ژنى
دوۋەم دەھىنئىت، ئەوكات تۆش داۋاى تەلاقى لى بكەى، چونكە
پېغەمبەر ﷺ لە بارەى ئەو ئافرەتانەو كە بە بى ھۆ داۋاى تەلاق
دەكەن

دەفەرمووى: «أَيُّمَا امْرَأَةٍ سَأَلَتْ زَوْجَهَا طَلَاقًا مِنْ غَيْرِ مَا بَأْسٍ فَحَرَامٌ عَلَيْهَا رَأْحَةُ الْجَنَّةِ» صحيح: ۱ صحيح الجامع: ۱۲۷۲.

واتە: ھەر ئافرەتېڭ بە بى ھۇ داۋاي تەلاق بىكات، ئەۋە بوئى بە ھەشتى ئى ھەرامە.

ئامۇزگارېم بو زنى دوۋەم:

بەپراستى ئاھەزانى ئىسلام زور شتى ئابەجىيان لە مېشكى ئەۋ ئافرەتەنە چاندوۋە، كە بە نىازن سەر بە ھەۋى شوۋ بىكەن، بەۋەى كە ئەۋە پېشىل كىردنى مافى ئافرەتە، بەلام خوشكى بەپىزىم تو گوى مەدە بەۋانە، چونكە ئەۋانە تەنھا دەيانەۋى بازىگانىت پىۋە بىكەن بو ئەۋەى پلەيەك بەرز بىنەۋە، يان بو ئەۋەى پاروئەكى چەورىان چەنگ كەۋىت.

ئافرەتېڭ بېيىت بە خاۋەنى پىۋى خوى زور باشتە لەۋەى لە مالى باۋكىدا بىمىنىتەۋە، دواترىش لاي براژن بىكەۋىت، دواترىش لە يانەى بە سالاچۋان بىكەۋىت.

كەۋابو ئامۇزگارېم بو زنى دوۋەم..

خوشكى بەپىزى كاتىك كەسىك دىتە داۋات، نەكەى.. نەكەى.. ھەرگىز نەكەى.. مەرجى تەلاقانى زنى يەكەمى لەسەر دابىنى، چونكە پىغەمبەر ﷺ لە بارەى ئەۋ ئافرەتەنەۋە كە بە بى

ھۇ داۋاي تەلاق دەكەن دەفەر موۋى: «لَا تَسْأَلِ الْمَرْأَةَ طَلَاقَ أُخْتِهَا

لِتَسْتَفْرِغَ صَحْفَتَهَا، وَلِتَنْكِحُ...» صحیح: ۱ صحیح الجامع: ۱۷۳۶.

واتە: دروست نیه وھەر امە لەسەر ئەو ئافەرەتەى بۆ ئەوھى

رىى شووکردن بۆ خوۋى خوۋى بکات مەرجى تەلاق لەسەر

ئافەرەتیکى تر دابنى.

لايهره	بابه ت
۳	< پيشه كى نووسه ر:
۴	< قهيره كى يسه؟!
۵	< زيانه كانى قهيريى:
۸	< هژكاره كانى قهيريى:
۸	< يه كهم: گهړان به دواى دهولمه مند:
۱۲	< دووم: دريژدهان به خويندن:
۱۹	< سييمه: گهړان به دواى پله وپايه:
۲۰	< چواره م: كيشه ي دهروونى:
۲۳	< پينجه م: داواكارى زؤر:
۲۵	< شه شهم: بى ره حى بارك و دايك و سودمه ند بوون له كچه كديان:
۲۸	< ههوتهم: بازرگاني كردن به نافره تانه وه:
۳۳	< ههشتم: بهرچار نه بوونى كچه:
۳۶	< نوييم: حوكمت و بواري به دره وشتى:
۳۸	< ده ييم: به شوردانى گهړه پاشان گچكه:
۴۱	< يانزه هم: داگير كردنى كچه له لايه ن خزمانيه وه:
۴۴	< دوانزه هم: چاره پوانى دلداره كدى:
۴۷	< سينزه هم: نـاـر زړان:
۴۹	< چواره هم: واز له كار كـردن ناهيتم:
۵۱	< پانزه هم: بى كارى و گراني:
۵۲	< چاره سـرى قهيريى:
۵۷	< نـاـره پوك:

بە پىشتىوانى خاۋى گەورە تەواۋ بوو.. ئەو مەنتى
خاۋايە لەسەر مەنى بى دەسەلات.. خاۋايە سوپاست دەكەم بۇ
ئەو زانستەي پىتداوم.. خاۋايە ئەم كارەم بۇ بىكەي بە
قورساي لا تەرازوى چاكەم..
وصلی اللہ علی سیدنا محمد وعلی آلہ وصحبہ اجمعین

پىنگەي مامۇستا فەرمان لەسەر
تۆرى ئەنتەرنىت
www.m-farman.com

بەرھەمە چا پىكراۋەكانى تىر نووسەر:

۱. ناۋە جوانەكانى خۋاى گەورە بە بەلگەى قورئان وسوونەت.
۲. ھۆكارە بەسوودەكان بۆ ژيانىكى ئاسوودە.
۳. زاپەلەى شادى.
۴. لاۋان كاتى نەھاتوۋە بگەرپىنەۋە؟!
۵. كى دەكەى بە ھاوسەرى ژيانى؟
۶. ئاۋىتەى دل/ الفوائد.
۷. خۇشەۋىستى، خۇندنەۋمىيەكى شەرىئانە و سەردەمىيەۋە.
۸. رېبەرى نوپۇزەكان.
۹. تەمەنى زېرىن.. با بە قىرۋى نەدەين. نەم كىتەبى بەر دەستە.
۱۰. راستىيەكى ونبوۋ!

زنجىرە چىرۋىكى راستەقىنە پىك ھاتوۋە لە (۱۰) چىرۋىك:

۱. كاسىتىكى فېدىۋ ژيانى لى تال كىردم.
۲. گەنجىك ئابروۋى پاراستم.
۳. پۇلشە شىرىنەكەم.
۴. سارا دۋاى (۲۲) سال لە گوناھ و تاۋان.
۵. خۇى و خىزانى دۇراند!!
۶. جى بچىنى ئەو دە دوورىيەۋە.
۷. سى كورتە چىرۋىك.
۸. مۇبايل ژيانى لى تال كىردم.
۹. خوشكم بۆ ئابروۋىت بىردم!!
۱۰. داب و نەرىت بەردو گۆرۋى بىردم.

